

SỰ PHÁT TRIỂN TỐT ĐẸP CỦA QUAN HỆ HỢP TÁC KHOA HỌC — KỸ THUẬT

NGUYỄN VĂN CĂNG
NGUYỄN TRẠM

Đối với việc phát triển tốt đẹp quan hệ ngoại giao giữa nước ta và Liên Xô (thiết lập từ năm 1950) quan hệ hợp tác kinh tế (thiết lập từ 1955), quan hệ hợp tác khoa học—kỹ thuật giữa hai nước cũng đã đạt được những thành tựu đáng kể.

Trong hơn 20 năm qua (kể từ khi chính thức ký hiệp định về hợp tác khoa học—kỹ thuật ngày 7-3-1959) sự hợp tác khoa học—kỹ thuật giữa hai nước dựa trên nguyên tắc bình đẳng, cùng có lợi và giúp đỡ lẫn nhau trên tinh thần quốc tế vô sản đã không ngừng phát triển. Cùng với sự giúp đỡ to lớn, quý báu và có hiệu quả về nhiều mặt mà Liên Xô đã giành cho nước ta, trong lĩnh vực hợp tác khoa học kỹ thuật, Đảng, Chính phủ và nhân dân Liên Xô từ nhiều năm nay đã dành cho ta sự viện trợ không hoàn lại về tài chính để giải quyết những chi phí có liên quan đến hợp tác khoa học—kỹ thuật, tạo điều kiện cho việc thực hiện các chương trình hợp tác. Nhờ đó, sự hợp tác khoa học—kỹ thuật giữa hai nước trong hơn 20 năm qua đã ngày càng phát triển từ những hình thức thấp đến những hình thức cao, từ một số đề tài của một số ngành đến nhiều đề tài thuộc hầu hết các lĩnh vực của nền kinh tế quốc dân, từ chỗ chỉ có những đề nghị của ta yêu cầu bạn giúp đỡ đến nay đã bắt đầu thỏa thuận một chương trình hợp tác dài hạn phối hợp cùng nghiên cứu, có những vấn đề đáp ứng lợi ích của cả hai bên, nhưng trong đó chủ yếu vẫn là Liên Xô giúp đỡ Việt Nam.

Kết quả của sự hợp tác khoa học—kỹ thuật giữa hai nước trong thời gian qua có thể nhận thấy ở các mặt sau đây:

Hàng năm ta đã cử hàng trăm cán bộ đi nghiên cứu, thực tập, nâng cao trình độ tại các viện nghiên cứu, các trường đại học và

các cơ sở sản xuất của Liên Xô. Các đề tài khảo sát và thực tập khoa học kỹ thuật đều xuất phát từ yêu cầu của sản xuất, nghiên cứu, giảng dạy trong nước.

— Liên Xô đã cử sang Việt Nam hàng trăm chuyên gia và các nhà khoa học để giúp đỡ khoa học kỹ thuật, hướng dẫn và phối hợp công tác nghiên cứu, thí nghiệm, giảng dạy chuyên đề v.v...

— Các tổ chức khoa học—kỹ thuật và các cơ sở của ta hàng năm đã nhận được hàng trăm tài liệu kỹ thuật bao gồm các loại bản vẽ thiết kế, tài liệu công nghệ, tiêu chuẩn, quy phạm, tài liệu thông tin khoa học—kỹ thuật và các loại mẫu vật như thiết bị, dụng cụ dùng cho công tác nghiên cứu khoa học kỹ thuật, giống cây trồng và chăn nuôi, giống vi sinh vật, giống cây thuốc v.v... Có thể kể một số lĩnh vực cụ thể như sau:

Trong lĩnh vực nông nghiệp, thủy lợi, khí tượng: cơ giới hóa trồng lúa, kỹ thuật trồng bông, chế biến chè, phân loại và quản lý đất, sản xuất thức ăn gia súc, sản xuất phân vi sinh vật, sản xuất phân khoáng, sản xuất ong ký sinh phòng trừ sâu, tài liệu thiết kế và chế tạo các loại máy nông nghiệp như máy cấy, máy gieo hạt, máy nghiền thức ăn gia súc, máy bơm nước... Thiết kế và thi công các công trình thủy lợi, sử dụng và bảo vệ nguồn nước, khai thác nước ngầm; các vấn đề về dự báo bão và thời tiết, dự báo thủy văn, phân lũ, thiết kế trạm khí tượng viễn thông, xây dựng trạm rada khí tượng v.v...

Trong lĩnh vực cơ khí: thiết kế và chế tạo máy kéo, máy cắt gọt kim loại, máy hàn, máy rèn dập, phụ tùng động cơ đốt trong, thiết bị nổi hơi, thiết bị áp lực cho ngành thực phẩm, vận hành lò cảm ứng cao tần, thiết kế tàu cá 1000 tấn, bơm nước 10 000 m³/h...

Trong lĩnh vực năng lượng điện và than: thiết kế Nhà máy thủy điện, sửa chữa và hiệu chỉnh máy tuốcbin thủy điện, sửa chữa vận hành máy xúc, động cơ diesel, cấp cứu mỏ, quản lý điện mỏ, thiết kế mỏ than, mỏ kim loại theo phương pháp hầm lò và lộ thiên, tài liệu thiết kế và chế tạo máy khai thác mỏ như máy bơm giếng sâu, tàu điện mỏ, máy xúc than, máy đi lò, máy sàng, máy quạt..., các loại máy điện như máy phát điện, động cơ điện, tuốcbin thủy điện, thiết bị đường dây, các dụng cụ đo điện, sử dụng năng lượng mặt trời...

Các sản phẩm của ngành cơ khí và ngành điện mà ta đã sản xuất phần lớn đều dựa vào các tài liệu kỹ thuật nhận qua đường hợp tác khoa học - kỹ thuật với Liên Xô.

Trong lĩnh vực giao thông vận tải và xây dựng: đã giúp ta những kinh nghiệm trong việc nghiên cứu tổ chức và hoạt động của ngành giao thông vận tải, đăng kiểm tàu biển, phục hồi phụ tùng ô tô, kỹ thuật thi công cầu, chống sụt lở đường sắt và đường bộ, thiết kế tổng hợp tuyến đường sắt mới v.v..., tài liệu thiết kế và chế tạo các loại máy cho ngành giao thông vận tải như tàu hàng, tàu kéo, tàu cuốc, xà lan, phụ tùng ô tô..., các loại máy xây dựng như máy trộn bê tông, máy ủi, cần trục, máy đầm..., thiết kế nhà ở và các công trình công cộng, kỹ thuật trang trí, hoàn thiện trong công tác xây dựng nhà ở, v.v...

Trong lĩnh vực y tế: giúp ta phương pháp nghiên cứu trong phòng thí nghiệm và đã ngoại về bệnh sốt rét, nghiên cứu thực nghiệm và lâm sàng bệnh dị ứng, các phương pháp phân tích và chiết xuất hoạt chất cây thuốc, trồng và chế biến cây thuốc, công tác thông tin y học, nghiên cứu và điều trị một số bệnh về siêu vi trùng, bệnh về tim mạch, v.v...

Trong lĩnh vực công nghiệp nhẹ, thực phẩm, bưu điện, luyện kim, hóa chất, địa chất, nghề rừng, nghề cá, kỹ thuật trong ngành văn hóa cũng có nhiều vấn đề khoa học kỹ thuật và sản xuất đã được giải quyết qua đường hợp tác khoa học - kỹ thuật với Liên Xô và đã có những kết quả tốt.

Nước ta và Liên Xô cũng đã ký kết một chương trình hợp tác khoa học kỹ thuật dài hạn cho những năm 1974 - 1980. Các vấn đề hợp tác khoa học - kỹ thuật dài hạn được hai nước quan tâm và phát triển, không những chỉ có giá trị về khoa học kỹ thuật mà còn làm tiền đề cho việc hợp tác kinh tế giữa hai nước. Hiện nay hai nước đang triển khai thực hiện một số vấn đề như chống sét bảo vệ đường dây tải điện; nghiên

cứu tính chất cơ lý và tính chất công nghiệp của gỗ, công nghệ khai thác gỗ hợp lý nhất trong điều kiện Việt Nam, bảo quản gỗ chống tác dụng của sinh vật và môi trường; nghiên cứu chống sốt rét, chữa bệnh mắt, trồng cây thuốc, chữa bại liệt bằng vắc xin bại liệt sống, phòng trừ bệnh dịch hạch; nghiên cứu cơ giới hóa quá trình trồng lúa, bảo vệ thực vật, nuôi ong, phát triển tơ tằm v.v...

Ngoài ra, giữa Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước ta với Ủy ban khoa học và kỹ thuật, Ủy ban tiêu chuẩn Nhà nước Liên Xô đã có mối quan hệ hợp tác khoa học - kỹ thuật chặt chẽ nhằm trao đổi kinh nghiệm về nghiệp vụ; Liên Xô giúp ta một cách có hệ thống những hiểu biết về công tác quản lý kinh tế, quản lý khoa học - kỹ thuật, công tác tiêu chuẩn hóa, đo lường, kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa. Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước ta và Viện khoa học Việt Nam đã cùng với Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước Liên Xô và các nước thành viên trong tổ chức "Interkosmos" đã ký hiệp định hợp tác trong lĩnh vực viễn thám trái đất từ vũ trụ và nghiên cứu không gian vũ trụ. Kết quả của sự hợp tác hai bên trong các lĩnh vực này đã thu được những kết quả tốt đẹp; đặc biệt, đã tiến hành chuyến bay vũ trụ phối hợp do các đồng chí V.V. Go-rơ-bát-cô và Phạm Tuân thực hiện ngày 24-7-1980 thành công rực rỡ.

Trong những năm tới số lượng những vấn đề hợp tác khoa học - kỹ thuật giữa nước ta và Liên Xô sẽ còn được tăng lên, có nội dung phong phú và sâu sắc hơn. Ta sẽ nhờ Liên Xô giúp đỡ về khoa học, kỹ thuật nhiều hơn nữa, trước hết là giúp đỡ xây dựng kế hoạch phát triển khoa học - kỹ thuật dài hạn ở Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Chúng ta tin tưởng rằng trong những năm sắp tới sự hợp tác khoa học, kỹ thuật giữa hai nước sẽ được tăng cường và mở rộng. Để đảm bảo cho việc thực hiện tốt các đề tài hợp tác, đạt được hiệu quả cao, các bộ, các ngành và các cơ quan hữu quan trong nước cần có kế hoạch tổng kết đánh giá những kết quả đã đạt được, rút kinh nghiệm về các mặt: lập kế hoạch hợp tác, tổ chức việc đàm phán và thực hiện các hiệp định đã ký kết, chọn và chuẩn bị cán bộ cử đi thực tập khảo sát, tổ chức làm việc với chuyên gia, xử lý và sử dụng các tài liệu và vật mẫu, áp dụng kết quả của hợp tác khoa học - kỹ thuật vào sản xuất, nghiên cứu, giảng dạy, v.v... Đồng thời, tiến hành việc chấn chỉnh tổ chức quản lý công tác hợp tác khoa học - kỹ thuật.